OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
Opetusneuvos Elisa Helin
16.10.2015

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

VUODEN 2016 TALOUSARVIOESITYS (HE 30/2015 vp), VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄMINEN JA RAHOITUKSEN RIITTÄVYYS

Totean Opetushallituksen puolesta hallituksen esityksestä valtion vuoden 2016 talousarvioksi varhaiskasvatuksen kehittäminen ja rahoituksen riittävyys teeman osalta lausuntona seuraavan.

Varhaiskasvatukseen liittyvät asiantuntijaviraston tehtävät siirtyivät Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta Opetushallitukselle 1.8.2015, samaan aikaan kun uusi varhaiskasvatuslaki astui voimaan. Opetushallituksen tehtävänä on vastata toimialaansa kuuluvan varhaiskasvatuksen kehittämisestä, edistää varhaiskasvatuksen tuloksellisuutta sekä seurata sen järjestämistä.

Opetushallitus laatii ja päättää velvoittavista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, joiden tarkoituksena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa, toteuttaa varhaiskasvatuksen tavoitteita ja ohjata varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä. Varhaiskasvatuksen perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä sisällöistä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lapsen vanhempien ja muiden huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet valmistuvat syksyllä 2016 ja paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat otetaan kunnissa käyttöön elokuussa 2017.

Opetushallitus pitää varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen kohdistuvia säästöjä ja maksujen korotuksia valitettavina, koska hyvä varhaiskasvatus, koulutus ja osaaminen luovat perustan sivistykselle ja Suomen menestymiselle ja kilpailukyvylle pitkällä tähtäimellä. Julkisen talouden heikko tilanne ja kestävyysvaje huomioon ottaen varhaiskasvatukseen ja koulutukseen osoitettavien menojen vähentäminen ja maksujen korotukset ovat toisaalta ymmärrettäviä muodostavathan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen menot merkittävän osan kaikista julkisista menoista. Hallituksen päättämillä kärkihankkeilla pyritään edistämään toimintatapojen uudistamista sekä koulutuksen tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Opetushallituksen näkemyksen mukaan vastaavia uudistavia toimenpiteitä tarvitaan myös varhaiskasvatuksessa.

Vastuu varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen toteuttamisesta on kunnilla ja muilla koulutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjillä lainsäädännön ja opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti. Määrärahojen leikkausten vaikutukset toimintaan riippuvat kuntien ja muiden koulutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjien päätöksistä ja mahdollisuuksista kompensoida aleneva valtionrahoitus verotuloilla ja muilla tuloilla sekä velanotolla. Kuntien ja muiden koulutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjien mahdollisuudet sopeuttaa toimintansa vähenevään valtionrahoitukseen vaihtelevat.

Opetushallitus pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan laatimat varhaiskasvatuksen kehittämisen ja tutkimuksen painopistealueet huomioidaan kehittämisen lähtökoh-

Opetushallitus
Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi
Utbildningsstyrelsen
Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

tina (Varhaiskasvatuksen kehittämisen ja tutkimuksen painopistealueet – raportti, OKM 2015:19). Painopistealueiden tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen laatua ja linjata pitkän aikavälin kehittämisen ja tutkimuksen suuntaviivoja.

Opetushallitus pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuksen pedagogisen laadun kehittämiseksi sekä toiminnan käytäntöjen yhtenäistämiseksi aloitetaan pitkäkestoinen varhaiskasvatuksen kehittämisohjelma. Kehittämisohjelma tukisi myös vuonna 2017 käyttöön otettavien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toimeenpanoa.

Opetusneuvos Elisa Helin